

Podružnica v Idriji.

Gg. Leskovic J., predstojnik, Blažič Fr., Gruden P., Habe J., Kavčič M., Kogoj J., Pleško J., pl. Premerstein K., Rudolf F., Vidmar J., Warto J., Trevn V., Urbas L.

Gospodarske izkušnje.

Kako upliva svetloba na surovo maslo.

Na mlekarški razstavi v Monakovem razkazival je prof. dr. Soxhlet jako zanimivo, kako vpliva svetloba na surovo maslo ter časih pouzroči, da postane lojnato, gnecasto, cmokasto. Zvonaste posode štiri pokrivale so vsaka kose masla narejenega iz sladke smetane pod vplivanjem toplote 40". Prva posoda je barvana rudeče, druga rumeno, tretja zeleno, četrta modro. Zrak prosto vhaja. Maslo pod prvimi tremi posodami je neizpremenjeno, pod četrto, modro, pa vse blede ter lojnato in gnecasto. Iz tega posnema prof. dr. Soxhlet, da na maslo surovo najbolj uplivajo svetlobini žarki modri in višnjevi, zelo malo pa rumeni in rudeči.

Praktično porabljeni nauk iz povedanega je sledeči maslo in smetano je treba kolikor mogoče varovati zoper vplivanje modrih in višnjevih žarkov svetlobinih in sploh zoper solnčno svetlobo, ker se njih v tej mnogo nahaja. Shramba za surovo maslo in smetano bodi mogoče temna. Kedar se oni dve mlekarški tvarini na prodaj stavite, treba ji je pokriti z zeleno rutico, kajti zelena barva zabranjuje škodljivo uplivanje modrih in višnjevih žarkov.

Na mlekarški razstavi v Monakovem so dokazali:

1. čisto surovo maslo, 8 dni tako izstavljeno solnčnim žarkom, da zraka nič ne vhaja, ostane neizpremenjeno
2. čisto surovo maslo, v plasteh $\frac{1}{2}$ centimetra debelih, 8 ur pod vplivanjem solnca tako, da zrak vhaja, postane blede, lojnato in gnecasto;
3. čisto surovo maslo v plasteh $\frac{1}{2}$ centimetra debelih v temi ostane neizpremenjeno, če prav zrak vhaja.

Poziv

kranjskim sadjarjem oziroma občinam, ki so pri volji napraviti si ameriansko sadno sušilnico.

S povzdigo našega domačega sadjarstva je treba ob enem preskrbeti tudi umno razpečavanje sadja. Izmed raznih načinov sadje razpečavati je prodaja sušene sadja najbolj važna. Naše sušeno sadje je v svoji kakovosti še daleč nazaj za tacim sadjem družih naprednih dežel, zato smatra podpisani glavni odbor za svojo dolžnost tudi v tej zadevi pripomoči do boljšega in umnejšega postopanja.

Z dovoljenjem vis. c. kr. kmetijskega ministerstva iz dne 17. decembra 1885., št. 15.732/2077, razglašuje toraj podpisani odbor ta poziv z namenom, da se blagovolijo oglasiti do 1. marca 1886. pri podpisanem odboru vsi oni sadjarji, oziroma občine, kateri, oziroma katere bi bile pri volji napraviti si najpozneje do 1. septembra 1886. ameriansko sadno sušilnico, kakor je popisana v 1. listu „Novic“ iz leta 1886. ali pa v 2. listu „Kmetovalca“ iz ravno tega leta.

Iz vrste oglasencev izbral bode potem podpisani glavni odbor, uvaževajoč sadjarske razmere posameznih oglasencev, sadjarja, kojemu bode glavni odbor priznal državno subvencijo v znesku 100 gold. ter mu na nje-

govo zahtevo pomagal z djanjem in svetom pri sestavi sušilnice.

Oglasila poslati je do 1. marca 1886. podpisanemu glavnemu odboru.

Glavni odbor c. k. kmetijske družbe
v Ljubljani 1. januarija 1886.

Karol baron Wurzbach,
predsednik.

Gustav Pirc,
tajnik.

Ruski lan.

Kmetovalci, kateri želijo dobiti **izvirno rusko (rigajsko) laneno seme**, naj se oglašijo za-nj pisмено ali ustmeno zadnji čas do Svečnice v pisarni c. k. kmetijske družbe.

Gospodarske zadeve v deželnem zboru.

O dolenjski vinorejski šoli.

**Poročilo združenega finančnega in gospodar-
skega odseka o nakupu posestva za vino- in
sadjerejsko šolo na Dolenjskem**

se glasi tako-le:

Združeni finančni in gospodarski odsek, kateremu se je izročilo poročilo deželnega odbora priloga 58, da ga pretresava in stavi definitivni nasvet, volil je pododsek, sestavljen iz gospodov poslancev Detela, Faber, vitez Gutmannsthal, dr. Poklukar in prof. Šuklje, v ta namen, da vprašanje gledé nakupa enega posestva za vino- in sadjerejsko šolo na Dolenjskem na podlagi vseh dotičnih podatkov in spisov temeljito prevdarja, da zadevno poročilo deželnega odbora skrbno presojeva ter da združenemu finančnemu in gospodarskemu odseku o tem poroča in stavi primerne nasvete.

Pododsek izvršil je izročeno mu nalogo ter je to stvar vsestransko temeljito pretehtaval, poročilo deželnega odbora skrbno presojeval in zaslišal deželnega inženirja Witschl-a kot izvedenca gledé stroškov za ona popravljajna ali prezidajna pri poslopih posestva Grm in Bršlin, katera bi bilo za šolske namene treba izvršiti.

Vsi člani pododseka priznali so enoglasno, da je izmed vseh deželnemu odboru za ustanovitev vino- in sadjerejske šole ponujenih posestev najpripravnjše posestvo Grm.

V tem vprašanji, ko bi se gledé nakupa posestva Grm z ozirom na to posestvo vknjižene dolgove pokazale nepremagljive zapreke, da bi se potem oziralo na od deželnega odbora secundo loco nasvetovano posestvo Bršlin, pa je bilo mnenje o tem različno, ker je en član pododseka to mnenje zastopal, da bi se o nakupu tega posestva še le potem moglo sklepati, ko bode predložen tehnični načrt in stroškovni preudarek za dotično pri tem posestvu potrebno prezidajanje. Gledé na to, da se je lastnik posestva Bršlin v svoji ponudbi zavezal, da ostane s to svojo ponudbo le 14 dni po dokončanem deželno-zborskem zasedanji pri besedi in da bi se z odložitvijo sklepa do prihodnjega deželno-zborskega zasedanja nakup tega posestva za 20.000 gold. storil lahko nemogoč, pa so se drugi člani pododseka temu mnenju toliko manj mogli pridružiti, ker je deželni inženir, kojemu je obseg pri posestvu Bršlin potrebnega prizidajna popolnoma znan, predložil proračun, po katerem bi stroški tega prizidajna in družih popravljaj pri obsto-

ječih poslopih ne presegali svote 14.000 gold. V poročilu deželnega odbora, priloga 58. navedeno cenitev posestev Grm in Bršlin je pododsek presodil ter našel, da je krajnim razmeram primerna.

Pododsek poročal je v skupni seji finančnega in gospodarskega odseka po deželnem poslancu gospodu dr. Poklukarju in se izrekel za nakup posestva Grm, toda s tem pristavkom, da naj bi se v tem slučaju, ako bi nakup tega posestva imel nepremagljive zapreke, sprejela kupna ponudba gosp. Franca viteza Langerja gledé posestva Bršlin.

Pri dotični debati spoznala je večina združenega finančnega in gospodarskega odseka, da je posestvo Grm za ustanovitev vino- in sadjerejske šole pripravno. Pomisleki, navedeni od ene strani, da je površje za nakup ponujenih zemljišč posestva Grm preveliko in da se ne potrebuje toliko sveta za vino- in sadjerejsko šolo, ovrgli so se s trditvijo, da se za šolske namene nepotrebna zemljišča lahko v najem dajo, oziroma prodajo; tudi se je z ozirom na ponudbe, ki so bile došle deželnemu odboru, konstatiralo, da ni bilo mogoče poiskati namenu primerne posestva, ki bi imelo ravno toliko zemljišča, kolikor se za vino- in sadjerejsko šolo neobhodno potrebuje.

Od druge strani se je nasvetovalo, naj bi se deželni odbor pooblastil, kupiti posestvo Grm le s tem pridržkom, ako zagotovi visoko poljedelsko ministerstvo donesek 20.000 gold. za ustanovitev vino- in sadjerejske šole na Dolenjskem.

Večina združenega finančnega in gospodarskega odseka pa temu nasvetu ni mogla pritrditi, ker bi se na ta način nakup posestva le zavlekel in vsled tega lahko zaprečil, kajti lastnik tega posestva se je v svoji ponudbi zavezal, da ostane pri besedi le 14 dni po končanem deželno-zborskem zasedanju. O primerne donesku strani visocega c. kr. poljedelskega ministerstva pa se ne more dvomiti, ker so se za vse do zdaj ustanovljene kmetijske zavode dovolili jako izdatni doneski iz državnega zaklada in ker je tudi v državnem proračunu za l. 1886. gledé državnih podpor za take zavode v znesku 30.000 gold. opomnjeno, da je v tem znesku tudi zapopaden prvi ustanovni rok za vino- in sadjerejsko šolo na Dolenjskem.

Večina združenega finančnega in gospodarskega odseka je uvaževaje v poročilu deželnega odbora, priloga 58. navedene razloge in na podlagi od pododseka podanega poročila ter od njega stavljenih nasvetov sklenila, slavnemu deželnemu zboru priporočati naslednje nasvete:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Deželni odbor se pooblastuje, za deželno vino- in sadjerejsko šolo na Dolenjskem nakupiti posestvo Grm (Stauden) poleg Novega mesta z grajščinskimi in gospodarskimi poslopi, z zemljišči vred v skupni meri 66 oralov 513⁰, kakor je ponujeno v dopisu posestnika gosp. Antona Smola z dué 9. oktobra 1885., deželnega odbora št. 6742, za ceno 30.892 gold. 50. kr. proti temu, da se prevzame vžitek kupljenega posestva s sklepom kupne pogodbe in da se s prepisom vred izbrišejo vsi vknjiženi dolgovi, katerih dežela ne prevzame.

2. Ako bi pri nakupovanju posestva Grm nastale take zapreke, da bi bil nakup pod pogoji v prvi točki navedenimi nemogoč, je deželni odbor pooblaščen, na mesto onega posestva kupiti v isti namen in z enakimi pogoji gosp. Franc viteza Langerjevo posestvo „Bršlin“ poleg Novega mesta s poslopi, zemljišči in pravicami vred v skupni meri 69 oralov 371⁰, kakor je ponujano v dopisu zgoraj imenovanega posestnika deželnemu odboru z dne 22. septembra 1885., pod deželnega odbora št. 5725, za ceno 20.000 gold.

3. Deželnemu odboru se naroča, pri c. kr. vladi prositi za kolikor moč izdatno ustanovno podporo, za nakup posestva, prezidavanja poslopij, notranjo upravo in preselitev šole, kakor tudi za stalno letno podporo za vzdrževanje šole.

4. Deželnemu odboru dovoljuje se za nakup, prezidovanje in druge nujne potrebščine pri nakupu posestva Grm kredit do 38.000 gold. (osemintrideset tisoč gold.), oziroma pri nakupu posestva Bršlin kredit samo do 34.000 gold. (štiriintrideset tisoč gold.) iz deželnega zaklada, od katerih je odšteti svota državne ustanovne podpore.

5. Deželnemu odboru je nalog, nakup za šolo namenjenega posestva v pravem času in z redno previdnostjo skleniti, potrebno prezidavanje z najmanjšimi stroški kar prej preskrbeti, vrh tega pa tudi za to skrbeti, da se dohodki posestva od nakupa do preselitve šole kar najboljšo zagotové deželi na korist; konečno pa skrbeti, da se po dogotovljenih pripravah vino- in sadjerejska šola v primernem času preseli s Slapa na Dolenjsko.

Iz deželnega zbora.

Razprava o deželni podpori za zgradbo kamniške železnice.

Kakor znano, sprejel se je v državni zakon o zgradbi kamniške železnice pogoj, da država pripomore v ta namen s svoto 200.000 gold., ako tudi dežela kranjska prevzame za 50.000 gld. delnic. Poročal je o tem predlogu deželnega odbora poslanec Krsnik, za njim podpirala sta nasvet finančnega odseka gg. Šuklje in dr. Samec, ker je pa poslanec Šuklje pritrdivši sicer predloga zmiraj le kazal na Dolenjsko, očitavši prejšnjim deželnim zborom, da za Dolenjsko niso storili ničesar, oglasil se je tudi dr. Poklukar k besedi in je svoje stališče označil in ono očitaje zavrnil približno tako-le:

Nisem bil namenjen spregovoriti pri tej točki, pa neke opazke prvega govornika v tej zadevi silijo me odgovoriti mu kolikor moč na kratko.

Danes imamo prvic priliko pečati se z železnico, katero nam je dovolila sedanja prijaznejša vlada v korist naše dežele in poglavitno čutilo, katero gotovo navdaja vso slavno zbornico, je čutje hvalečnosti do slavne vlade, da se je vendar enkrat ozrla tudi na našo deželo.

Drugo čutje pa je gotovo neka tesnoba, katera nas navdaja gledé prihodnosti, ako bi naša uboga dežela morala za vse prihodnje zgradbe v deželi dokladati v tej razmeri, kakoršno nam je vlada po postavi sprejeti v državnem zboru — naložila gledé te železnice. Ako pri tej železnici država pripomore z 200.000 gold., dežela pa 50.000 gold., toraj to gotovo ni prava razmera, in vsaj bi bil to sila nevaren prejudic za prihodnost, ako ne prezremo revščine naše dežele. — Tedaj se mi zdi, da nikdar ne bo prezgodaj naglašati stališča, da naša dežela ne more nikakor tudi v prihodnje v tej razmeri vdeleževati se pri zgradbah železnic v taki razmeri, kakoršno imamo hoté ali nehoté pri kamniški.

Kar pa me je prisililo danes besedo poprijeti, je dvojno, kar je naglašal prvi govornik, in to: naglašanje dolenjske svoje izvolitve in pa očitaje, da je deželni zbor do sedaj zanemarjal Dolenjsko.

Gospôda moja! Kadar se gré za imenitno gospodarsko vprašanje, naj uže bo to v korist temu ali onemu delu naše dežele, tedaj vendar nikakor ne gré naglašati tesnosrčne okoliščine, je-li je kdo izmed nas izvoljen v